

Ι. Χρυσόστομος: Ο «Χρυσουργός των καρδιών των πιστών»

/ [Πεμπουσία](http://www.pemptousia.gr)· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=88425>]

2. «Σημείον αντιλεγόμενον»

Τον άγιο Χρυσόστομο τον ελάτρευσε η Εκκλησία. Αυτός την κόσμη-σε με τον θησαυρό της θείας Λειτουργίας, την προίκισε με τα απaráμιλ-λα κηρύγματά του, την ενθουσίασε με τον μαγευτικό, πρωτότυπο, διεισ-δυτικό, περιεκτικό και πολυδιάστατο λόγο του, τη σαγήνεψε με το ασυμβίβαστο και ηρωικό ήθος του, τη λάμπρυνε με το παράδειγμα και τη συ-νέπεια της αγίας και γεμάτης έμπνευση ζωής του.

Δεν τον ανεγνώρισαν οι μεγάλοι και ισχυροί αυτού του κόσμου. Γι' αυτούς ήταν «βαρύς και βλεπόμενος» (Σοφ. Σολ. β' 15). Τον πολέμησαν, τον αδίκησαν, τον εξόρισαν. Με τον διωγμό τους όμως τον βοήθησαν να αποκαλύψει το μεγαλείο της αδαμάντινης ψυχής του. Ίσως, χωρίς την εμπάθεια και το μίσος τους, ο άγιος Ιωάννης να ήταν μόνον «Χρυσόστο-μος», «Χρυσολόγος», «Χρυσορρήμων» και «Χρυσόφωνος». Αυτός όμως μέσα από την αδικία, τον διωγμό και την εξορία ανεδείχθη, κατά τον υμνογράφο, «Χρυσούς τον λόγον, χρυσούς και την καρδίαν» και «Χρυσουργός των καρδιών των πιστών». Χωρίς να θέλουν οι διώκτες του, φα-νέρωσαν τον θησαυρό της ψυχής του, ανέδειξαν το μεγαλείο του, απέδειξαν

την ιστορική μοναδικότητά του, εγκατέστησαν το πρόσωπό του στην καρδιά του λαού, έγιναν μεγάλοι ευεργέτες της ιστορίας και μοναδικοί δωρητές της Εκκλησίας.

Τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο τον ανεγνώρισαν οι πολλοί αλλά μικροί, οι άγνωστοι αλλά αληθινοί, οι αναρμόδιοι αλλά ευαίσθητοι, οι απόμακροι από τις εξελίξεις αλλά αγνοί στις προθέσεις. Τον πολέμησαν τα κέντρα της εξουσίας και τον υπεραγάπησε ο λαός. Τον συκοφάντησε και τον αδίκησε το εκκλησιαστικό σύστημα, αλλά τον αγκάλιασε και τον ομολόγησε με δύναμη και επιμονή η εκκλησιαστική συνείδηση. Αυτός της δόθηκε ως λόγος και παράδειγμα και ανταμείφθηκε με το ανεκτίμητο νόμισμα της εμπιστοσύνης και αγάπης της.

3. Σημεία συνάντησης του Θεού

Αυτό που χαρακτηρίζει τον τιμώμενο Άγιο είναι η ανυποχώρητη διεκδίκηση της ξεκάθαρης αλήθειας, η τόλμη της αμφισβήτησης των φαι-νομένων και ευκόλως κατανοουμένων, η ασυμβίβαστη διάθεση αντικατάστασής τους από το μυστήριο που αποκαλύπτεται και μας υπερβαίνει, ο ηρωισμός που απαιτεί η συμφωνία λόγων και ζωής, ο πανίσχυρος κοι-νωνικός του λόγος, η εγκαρτέρηση στον διωγμό και την αδικία. Είναι η συνολική και μεγάλη αρετή του, είναι η αγιότητά του, που έπεισε τον λαό και την Ιστορία: «ενδιαίτημα εφάνης ουρανίων αρετών... εν σοι γαρ κατεσκήνωσε των αρετών η πάσα αγιωσύνη» (Τροπάριον Ωδής γ').

Για όλους αυτούς τους λόγους, ο λόγος του χαρακτηρίζεται από απροσμέτρητη διεισδυτικότητα, από κοινωνικο-πνευματική σφαιρικότητα, από διαχρονική επικαιρότητα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι θεολογικός ως προς τον στόχο του, επιστημονικός ως προς τη μεθοδολο-γία του, ανατρεπτικός ως προς την κοινωνική εκφορά του. Είναι επίκαιρος στις αφορμές του, σύγχρονος στη μορφή του και διαχρονικός στα νοήματά του. Τα ερμηνευτικά κείμενά του, οι θεολογικές ομιλίες του, οι γεμάτες δόγμα και αμεσότητα λειτουργικές και μη προσευχές του, η ανυποχώρητη στάση του στις διατυπώσεις της πίστης και της θεολογίας δεί-χνουν με ενάργεια τη θεοκεντρικότητα και χριστοκεντρικότητα της διδα-σκαλίας του. Ο υμνογράφος τον αποκαλεί «των δογμάτων πέλαγος ανεξάντλητον» (Κεκραγάριον εσπερινού), «θεολογίας υψηλής ακρίβειαν» (Απόστιχον εσπερινού), «νουν ουράνιον της θεολογίας» (Αίνοι). Μέσα στο ορθό δόγμα διακρίνει ο άγιος το πρόσωπο του Θεού για Τον Οποίο ομιλεί.

Αλλά όχι μόνον μέσα σε αυτό. Δόγμα, δίχως καθαρή και συνεπή ζωή, μοιάζει περισσότερο με φιλοσοφική έμμονή και εγωιστικό ιδεολόγημα. Γι' αυτό και ο λόγος του δεν έχει τον χαρακτήρα αφηρημένης ακαδημαϊκής πραγματείας, αλλά αγκαλιάζει τη ζωή, την καθημερινότητα, τις λεπτομέρειες, την αδύναμη και

αμαρτωλή ανθρώπινη φύση. Την αγκα-λιάζει με βαθειά γνώση των αντικειμενικών στοιχείων της αφ' ενός και των δυνατοτήτων και προοπτικών της αφ' ετέρου. Ανεβάζει ψηλά το κρι-τήριο της ανθρώπινης ποιότητας για να καταδείξει το «βραχύ τι παρ' αγγέλους» (Ψαλμ. η' 4) ιδίωμα του ανθρώπου. Ανοίγει όμως και τους κρουνούς της επιεικείας και κατανόησης για να εκφράσει τον σεβασμό του στον «ως άνθος του αγρού εξανθισμό» (Ψαλμ. ρβ' 15) του. Αξιοποιεί με τον καλύτερο τρόπο τη λογική του ικανότητα για να υπογραμμίσει την ιδιαιτερότητα και μοναδικότητα του ανθρώπου μέσα στη δημιουρ-γία. Ο άγιος Ιωάννης αντικρίζει τον Θεό μέσα στον πεπτωκότα αλλά και θεούμενο άνθρωπο.

Ο άγιος όμως διακρίνει τον Θεό αντικατοπτριζόμενο και μέσα στην εικόνα του πάσχοντος συνανθρώπου. Ο λόγος του Κυρίου «εφ' όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε» (Ματθ. κε' 40) δεν αποτελεί ούτε υπερβολή ούτε αναλογία· έχει πραγ-ματικό νόημα και απόλυτη ισχύ. Η αγάπη του για τους φτωχούς είναι τό-σο μεγάλη, ώστε γι' αυτούς πούλησε ακόμη και τα αντικείμενα του επι-σκοπικού μεγάρου, κατήργησε τα επίσημα γεύματα και έφτασε σε ακρότητα απλότητας στην προσωπική του παρουσία και ζωή.

Αυτός που συνέθεσε τη θεία Λειτουργία μιλάει με ιδιαίτερα καινοτόμο τρόπο και για την Ιερουργία της προς τον αδελφό αγάπης. Αυτός που προτρέπει σε εντός του ναού λατρευτική συνάντηση του «αοράτως δορυφορουμένου ταις αγγελικαίς τάξεσιν βασιλέως των όλων», ο ίδιος φέρε-ται να διακηρύσσει δημόσια: «Αν πηγαίνοντας στην Εκκλησία συναντή-σεις έναν φτωχό, πάρε τον στο σπίτι σου· κάνεις το σπίτι σου Εκκλησία. Βάλε τον να καθίσει στο τραπέζι σου· κάνεις το τραπέζι σου Αγία Τρά-πεζα. Δώσε του να φάει από το φαγητό σου· κάνεις το ψωμί και το κρα-σί σου Θεία Κοινωνία».

Στον ναό πηγαίνουμε για να συναντήσουμε τον Θεό. Όταν πέφτουμε πάνω σε έναν φτωχό, τον έχουμε ήδη συναντήσει.